

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžr/19/2014
Identifikačné číslo spisu:	8012200515
Dátum vydania rozhodnutia:	02.12.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8012200515.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: 1. R. M., bytom H., 2. Mgr. D. K., bytom T., 3. Ing. H. N., bytom T., všetci právne zastúpení JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, so sídlom Jesenná 8, Prešov, proti odporcovi: Okresný úrad Prešov, so sídlom Masarykova 10, Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí právneho predchodcu odporcu, Okresného úradu Prešov, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva č. OPPaLH 99/92-1/SI zo dňa 22.01.1999, č. OPPaLH 99/92-11/SI zo dňa 07.04.1999 a č. OPPaLH 99/92-13/SI zo dňa 14.04.1999, o odvolaní navrhovateľov 1.- 3. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sp/11/2012-96 zo dňa 13. novembra 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sp/11/2012-96 zo dňa 13. novembra 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením podľa § 104 ods. 1 vety prvej Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), v spojení s aplikáciou § 7 ods. 1 a § 80 písm. c) OSP, zastavil konanie o podanom opravnom prostriedku navrhovateľov v 1/ až 3/ rade proti rozhodnutiam právneho predchodcu žalovaného a náhradu trov konania účastníkom konania z dôvodu zastavenia konania nepriznal.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia identifikoval dôvod podania opravného prostriedku proti rozhodnutiam uvedeným v záhlaví uznesenia tak, že je to spochybnenie udelenia, resp. tvrdenie navrhovateľov o neudelení plnej moci Y. X., ktorý zastupoval navrhovateľov v preskúmanom reštitučnom konaní, výsledkom ktorého sú napadnuté rozhodnutia. Tvrdenie navrhovateľov, že nespĺnomocnili Y. X. na zastupovanie v reštitučnom konaní a podľa ich názoru tak neboli splnené podmienky podľa § 37 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“), nie je podľa

krajského súdu dôvodom opodstatňujúcim preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu. Krajský súd vychádzal z názoru, že o neplatnosti právneho úkonu fyzickej osoby, t. j. napadnutej platnosti udeleného plnomocenstva pre zastupovanie v reštitučnom konaní, môže rozhodnúť jedine súd v riadnom civilnom konaní a až do rozhodnutia súdu je správny orgán svojimi právoplatnými rozhodnutiami viazaný. S poukazom na § 7 ods. 1 a § 80 písm. c) OSP uviedol, že otázku platnosti právnych úkonov posudzuje všeobecný súd.

Na základe uvedeného krajský súd prijal záver, že vzhľadom na predmet namietaného pochybenia (neplatnosť právneho úkonu - udelenia plnej moci na zastupovanie navrhovateľov v napadnutom správnom konaní), v tejto veci nie sú splnené podmienky, za ktorých môže súd o návrhu podľa tretej časti piatej hlavy OSP konať, a preto konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam odporcu zastavil.

II.

Proti tomuto uzneseniu podali navrhovatelia 1- 3 včas odvolanie a domáhali sa, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie o zastavení konania, v spojení s napadnutými rozhodnutiami odporcu, č. OPPaLH 99/92-1/S1 zo dňa 22.01.1999, č. OPPaLH 99/92-11/S1 zo dňa 07.04.1999 a č. OPPaLH 99/92-13/S1 zo dňa 14.04.1999, zrušil a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie. Zároveň si navrhovatelia uplatnili náhradu trov konania.

V odvolaní uviedli, že napadnuté rozhodnutia navrhovateľom doručil A. A., predseda predstavenstva pozemkového spoločenstva Urbár Šváby, a to dňa 07.06.2012 navrhovateľovi 1., dňa 20.06.2012 navrhovateľke 2. a dňa 21.06.2012 navrhovateľovi 3., pričom tieto rozhodnutia boli už opatrené vyznačením právoplatnosti a vykonateľnosti. V tejto súvislosti navrhovatelia namietali, že predmetné rozhodnutia nemôžu byť právoplatné ani vykonateľné, keďže im - ako účastníkom konania neboli doručené.

Po doručení napadnutých rozhodnutí vyššie uvedeným spôsobom podali navrhovatelia proti týmto v zákonom stanovenej lehote návrh na ich preskúmanie podľa tretej hlavy piatej časti OSP, pretože sami návrh na začatie konania, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutých rozhodnutí nepodali, žiadnu osobu nesplnomocnili na ich zastupovanie pre toto konanie, a to ani Y. X., s ktorým právny predchodca odporcu konal.

Navrhovatelia namietali, že v preskúmanom správnom konaní bol porušený postup podľa § 37 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb., pretože splnomocnencovi Y. X. nebolo väčšinou podielnikov pozemkového spoločenstva udelené splnomocnenie na ich zastupovanie v reštitučnom konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“). Práve naopak, navrhovatelia poukázali na skutočnosť, že sporné splnomocnenie podpísali aj osoby, ktoré neboli podielníkmi pozemkového spoločenstva, čo potvrdzuje aj 107 čestných prehlásení podielnikov (zo 148). Tieto boli prílohou podania ich právneho zástupcu, JUDr. Ladislava Lukáča, zo dňa 10.11.2008, doručené odporcovi dňa 11.11.2008 a z ktorých vyplýva, že Y. X. nebol splnomocnený zastupovať záujmy podielnikov pozemkového spoločenstva. Na tieto tvrdenia navrhovateľov krajský súd neprihliadal. Navrhovatelia dali do pozornosti právny názor uvedený v odôvodnení rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžo-KS 168/2004 zo dňa 01.03.2007 podľa ktorého, „bývalí členovia urbáru mohli poveriť svojho zástupcu na uplatnenie nároku na vydanie nehnuteľnosti v zmysle § 37 ods. 2 zákona SNR č. 330/1991 Zb. Toto poverenie však musí byť zrozumiteľné, jednoznačné a formulované tak, aby bolo bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, kto je povereným spoločným zástupcom osôb, ktoré poverenie udelili a na aký konkrétny právny úkon bolo udelené.“

Zároveň navrhovatelia poukázali na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2S/39/2009-85 zo dňa 31.03.2009 v identickej veci, kedy krajský súd v uznesení prijal opačný záver, že Y. X. konal so žalovaným bez toho, aby tento preukázal, že je oprávnený konať.

Preto sú navrhovatelia toho názoru, že bolo povinnosťou krajského súdu v predmetnej právnej veci konať a meritorne rozhodnúť, keďže navrhovatelia v súlade so zákonom podali voči napadnutým rozhodnutiam odporcu návrh na ich preskúmanie.

III.

Odporca vo vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol, aby odvolací súd „odvolanie zamietol a už raz právoplatné reštitučné rozhodnutia (na základe, ktorých sa už plnilo) potvrdil.“

Odporca uviedol, že ak sa na jednej strane navrhovatelia domnievajú, že oni, resp. ich právni predchodcovia si reštitučný nárok podľa zákona o pôde neuplatnili a to ani prostredníctvom Y. X., ich právo zaniklo a v takom prípade, ak majú potrebu vrátiť štátu to, čo od štátu v rámci predmetnej reštitúcie dostali, môžu tak urobiť.

Ak sa navrhovatelia na druhej strane domnievajú, že ich vlastníctvo k nevydanej časti pôvodnej pozemkovoknižnej parcely mpč. 457/1 pôvodné k. ú. T., za ktorú bolo priznané právo na náhradu v zmysle § 16 zákona o pôde (rozhodnutie č. OPPaLH 99/92-13/S1), je zachované, svojho práva sa môže domáhať prostredníctvom inštitútu zakotveného v § 80 písm. c) OSP (určovacou žalobou), keďže sa vlastnícke právo nepremlčuje bez ohľadu na rozhodnutia odporcu (§ 100 Občianskeho zákonníka). Podľa odporcu nie dňom právoplatnosti rozhodnutia odporcu č. OPPaLH 99/92-13/S1 sa konštituovalo vlastnícke právo štátu, štát nie týmto dňom nadobudol vlastníctvo k nevydanej časti mpč. 457/1, ale ako odporca v predmetnom rozhodnutí skonštatoval, k prechodu vlastníctva k parcele mpč. 457/1 na štát z pôvodných vlastníkov došlo už v rozhodujúcom období (25.02.1948 -01.01.1990) podľa § 6 ods. 1 písm. d) zákona o pôde. Čo znamená, že štát nadobudol do vlastníctva parcelu mpč. 457/1 ešte v rozhodujúcom období, na základe zákona č. 81/1949 Zb. Ak sa týmto odvolaním navrhovatelia domáhajú toho, aby im bolo vlastníctvo zachované k nevydanej časti parcely mpč. 457/1 pôvodné k. ú. T., ide o otázku určenia vlastníctva k tejto parcele, ktorú je možné podľa odporcu riešiť iba v rámci občianskoprávneho konania iniciovaného žalobou v zmysle citovaného § 80 OSP, a nie v rámci správneho súdnictva podľa piatej časti OSP.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo jeho vydaniu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenými osobami v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 OSP) a ide o uznesenie, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 OSP v spojení s v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľov treba priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 214 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP.

V správnom súdnictve prejednávajú sudy na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 OSP).

Podľa § 250l ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 250l ods. 2 OSP pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a.

Podľa § 250m ods. 1 OSP konanie sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu.

Podľa § 250m ods. 3 OSP účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

Podľa § 3 ods. 5 vety prvej Správneho poriadku rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci.

Podľa § 14 ods. 1 Správneho poriadku účastníkom konania je ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté; účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.

Podľa § 14 ods. 2 Správneho poriadku účastníkom konania je aj ten, komu osobitný zákon také postavenie priznáva.

Podľa § 37 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb. spoluvlastníckymi podielmi, ktoré sa majú vydať podľa osobitného predpisu alebo ku ktorým zaniká užívacie právo, sa rozumejú aj užívacie podiely alebo iné práva na spoločných nehnuteľnostiach, na ktoré sa vzťahovali predpisy o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov. Ak nemožno výšku pôvodných podielov určiť, považujú sa ich podiely za rovnaké. Nie je prekážkou vydania pozemku, ak je zastavaný stavbou vo vlastníctve oprávnenej osoby; v týchto prípadoch na poskytnutie náhrady platia všeobecné predpisy.

Podľa § 37 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb. na uplatňovanie nároku na vydanie nehnuteľnosti a nárokov vyplývajúcich zo spoluvlastníctva v pozemkových úpravách určia oprávnené osoby (spoluvlastníci) spoločného zástupcu (spoločných zástupcov) a spôsob jeho konania; na to je potrebný súhlas majiteľov väčšiny podielov.

Z obsahu opravného prostriedku a odvolania zhodne vyplýva základný dôvod napádania nezákonnosti rozhodnutí odporcu, a síce, spochybnenie splnenia podmienok na začatie preskúmaného reštitučného konania, ako i skutočnosť, že v priebehu reštitučného konania príslušný pozemkový úrad nekonal s navrhovateľmi, o ktorých právach sa rozhodovalo v správnom konaní, ale s osobou, ktorá nemala udelenú plnú moc na podanie návrhu na začatie napadnutého reštitučného konania, ani na zastupovanie navrhovateľov v tomto konaní.

Reštitučné konanie podľa zákona č. 229/1991 Zb. je ovládané dispozičnou zásadou, konanie o priznaní nároku na vrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam možno začať len na návrh oprávnených osôb. Pre prípad navrátenia vlastníctva k spoluvlastníckym podielom podielnikov v bývalých urbároch, komposesorátoch a podobných pozemkových spoločenstvách (§ 37 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb.), ustanovenie § 37 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb., z dôvodu hospodárnosti konania, stanovil podmienku na uplatňovanie nároku na vydanie nehnuteľnosti a nárokov vyplývajúcich zo spoluvlastníctva podielnikov v pozemkových spoločenstvách, určiť oprávnenými osobami (spoluvlastníkmi) spoločného zástupcu (spoločných zástupcov) spolu s určením spôsobu jeho (ich) konania, pričom na toto je potrebný súhlas majiteľov väčšiny podielov.

Určením spoločného zástupcu oprávnenými osobami podľa § 37 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb., za účelom uplatnenia nárokov jednotlivých podielnikov pozemkového spoločenstva podľa zákona č.

229/1991 Zb., nezanikajú ich práva a povinnosti účastníkov konania v reštitučnom konaní, obzvlášť, ak sú ich prejavy vôle odlišné, resp. nekorešpondujú s obsahom plnej moci udelenej zvolenému zástupcovi väčšiny podielnikov pozemkového spoločenstva.

Z obsahu súdneho spisu a odôvodnenia odvolaním napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa námietkami navrhovateľov, spochybňujúcimi splnenie podmienok na začatie reštitučného konania o ich nárokoch na vrátenie vlastníctva k pozemkovým podielom, t. j. samotného určenia spoločného zástupcu väčšinou oprávnených osôb na konanie, nezaoberal. Taktiež ani z administratívneho spisu nepreveril, akým spôsobom odporca skúmal splnenie podmienok na začatie reštitučného konania na základe uplatneného nároku splnomocneným zástupcom, prípadne, či v priebehu preskúmaných konaní nebola zo strany jednotlivých účastníkov konania spochybnená ich účasť v konaní a prejav vôle smerujúci k začatiu reštitučného konania.

Na základe tvrdení navrhovateľov ohľadne čestných prehlásení väčšiny majiteľov podielov predmetného urbáru o neudelení splnomocnenia Y. X. na zastupovanie záujmov podielnikov urbáru, ba dokonca, ohľadne podpisu sporného splnomocnenia aj neoprávnenými osobami, bolo potrebné sa zamerať na skúmanie, či správny orgán konal so všetkými účastníkmi napádaných reštitučných konaní. Taktiež bolo potrebné preveriť, či boli následne napadnuté rozhodnutia doručené všetkým účastníkom reštitučného konania.

Otázku splnenia podmienok na začatie napadnutých reštitučných konaní bol v prvom rade povinný riešiť odporca a v závislosti od charakteru námietok spochybňujúcich pravosť alebo platnosť udeleného splnomocnenia na zastupovanie navrhovateľov ako oprávnených osôb podľa zákona 229/1991 Zb., určiť prostriedky dokazovania na odstránenie uvedeného spochybnenia okruhu účastníkov v reštitučnom konaní, prípadne konanie prerušiť do rozhodnutia súdu o určenie platnosti právneho úkonu - spochybňovanej plnej moci.

Za daných okolností nie je namieste, bez preverenia postupu správneho orgánu, odmietnuť súdnu ochranu navrhovateľom oprávneného prostriedku podľa tretej hlavy piatej časti OSP, spochybňujúcim svoju účasť v preskúmanom správnom konaní upravujúcom ich práva, s odkázaním ich s nápravou na podanie návrhu v občianskom súdnom konaní. V rámci súdneho prieskumu zákonnosti administratívnych rozhodnutí správnych orgánov a ich procesných postupov, je odstránenie nezákonného stavu prvoradá požiadavka. Preto nemožno vyriešenie právnej otázky platnosti právneho úkonu, ako podmienky na začatie preskúmaného správneho konania, pokiaľ spočívala i v nesprávnom postupe správneho orgánu, presúvať na konanie v občianskom súdnom konaní bez toho, aby sa prioritne neodstránila nezákonnosť napádaného administratívneho postupu alebo rozhodnutia.

Krajský súd napadnutým uznesením zastavil konanie podľa § 104 ods. 1 OSP s odkazom na uplatnenie určovacej žaloby o platnosť právneho úkonu podľa § 80 písm. c) OSP vo vzťahu k namietanému porušeniu zákonnosti postupu právneho predchodcu odporcu pri vydávaní napadnutých rozhodnutí. Týmto postupom krajský súd nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, svojím postupom zároveň odňal právo na súdny proces a súdnu ochranu tým účastníkom, ktorí nimi boli aj v správnom konaní a ktorým právo byť účastníkom preskúmavacieho súdneho konania zaručuje ustanovenie § 250m ods. 3 OSP a teda im odňal možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd dáva tiež krajskému súdu do pozornosti konanie vedené na Krajskom súde v Prešove pod sp. značkou 4S/37/2012, predmetom ktorého je preskúmanie zákonnosti totožných rozhodnutí odporcu ako v tejto veci. Právny zástupca navrhovateľov predložil v odvolacom konaní do spisu súdu uznesenie najvyššieho súdu sp. značka 1Sžr/138/2013 zo dňa 12. augusta 2014, ktorým bolo rozhodnuté vo veci odvolania proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/37/2012-58. V tejto súvislosti bude potrebné, aby sa krajský súd vysporiadal s otázkou účasti konania podľa §250m ods.3 OSP. Následne bude potrebné zaoberať sa aj otázkou splnenia podmienok na začatie konania v tejto veci. Úlohou súdu bude vysporiadať sa i s otázkou, či v jednej z týchto dvoch vecí vedených na Krajskom

súde v Prešove, nepôjde i o procesnú prekážku už začatej veci, keďže je tu teoreticky predpoklad dvoch konaní - s rovnakými účastníkmi (§250m ods. 3 OSP) a i o rovnakom predmete súdneho prieskumu (totožné rozhodnutia). Uvedené vyrieši krajský súd po oboznámení sa s obsahom spisu v konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove sp. značka 4S/37/2012. V prvom rade je však potrebné zaoberať sa i otázkou, či bol opravný prostriedok podaný v lehote podľa § 250m ods. 2 OSP.

Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov podľa § 221 ods. 1 písm. f) a písm. h) OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, v rámci ktorého bude musieť najprv preskúmať splnenie procesných podmienok na začatie konania o opravnom prostriedku a ak budú tieto splnené, bude jeho úlohou vykonať súdny prieskum napadnutých rozhodnutí vyššie naznačeným spôsobom a podľa zisteného skutkového stavu veci, o podanom opravnom prostriedku rozhodne.

O trovách tohto odvolacieho konania rozhodne v novom konaní súd prvého stupňa (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.